

ROLA ZADRZEWIEŃ W ŚRODOWISKU NATURALNYM

Zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne pełnią szereg istotnych funkcji m.in. wiatrochronnych i retencyjnych, które przekładają się na zwiększenie plonów. Ocenia się, że obecność zadrzewień zwiększy plony zbóż średnio od 5-20%, buraków cukrowych o 5-10%, a ziemniaków nawet o 20%.

Zadrzewienia a magazynowanie wody

Drzewa retencjonują wodę poprzez:

- Osłabienie siły wiatru oraz wzrost wilgotności powietrza. Obecność np. alei drzew powoduje osłabienie siły wiatru, a także spadek temperatury powietrza, przy jednoczesnym wzroście jego wilgotności na skutek transpiracji wody z powierzchni liści – ilość wody, która wyparowuje z całej powierzchni liści drzewa w ciągu godziny może osiągać kilkaset litrów.
- Zwiększenie ilości wody w glebie poprzez spowolnienie spływu powierzchniowego i gruntowego wód. Trwała okrywa roślinna stanowi doskonałe zabezpieczenie przed erozją wietrzną i wodną. Gleba w sąsiedztwie zadrzewień ma zazwyczaj nienaruszoną strukturę, zwiera także najwięcej materii organicznej na skutek rozkładu szczątków roślin. Wszystkie te czynniki składają się na jej lepszą pojemność wodną. Gleba taka posiada bardzo dobre właściwości sorbcyjne. W okresach suszy drzewa pobierają wodę z głębszych warstw gleby. Na skutek transpiracji część zasysanej wody wzbogaca powietrze w parę wodną.
- Dłuższe zaleganie warstwy śnieżnej. Zadrzewienia spowalniają tempo wiosennych roztopów pokrywy śnieżnej o ok. 5%, ograniczając w ten sposób erozję wodną oraz zmniejszając ryzyko powodzi.
- Zatrzymanie wód opadowych w koronach drzew. Pokrycie koronami drzew może zredukować spływ wód burzowych o 7-17%.

Zadrzewienia a czystość wód

- Roślinność ma ogromne znaczenie w ochronie jakości wód rzek i jezior, zbiorników wodnych i wód podziemnych. Wielorzędowe pasy redukują stężenia azotanów do 98%, fosforanów o ok. 25%, z kolei metali ciężkich od 40 do 70 %, chroniąc w ten sposób wody gruntowe przed zanieczyszczeniem.
- Korzenie roślin umacniają brzegi rzek i strumieni przed rozmyciem (erozją) co zapobiega osuwaniu się gruntu.

Dobór gatunków do nasadzeń

Projektując nasadzenia należy brać pod uwagę warunki siedliskowe, jak np. nasłonecznienie, rodzaj gleby czy wilgotność, warunki przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne - czyli ukształtowanie terenu, pozostałości dawnych układów nasadzeń oraz np. lokalne tradycje. Ważne jest też jakie funkcje mają pełnić zadrzewienia – użytkowe, reprezentacyjne, ochronne czy izolacyjne. Do nasadzeń szczególnie polecane są gatunki miododajne (np. lipy) oraz drzewa owocowe, w tym stare odmiany o dużych wartościach kulturowo-krajobrazowych. Dobierając gatunki pamiętać należy o wielkości dojrzałych drzew – wysokość, rozmiary koron, grubość pni, szybkość wzrostu oraz odporność na zanieczyszczenia.

Nie należy sadzić:

- ✓ gatunków inwazyjnych jak np. robinia akacjowa, dąb czerwony, klon jesionolistny, topole mieszańcowe,
- ✓ gatunków, które przenoszą groźne choroby lub szkodniki upraw. W pobliżu pól nie powinno się sadzić np. berberysu, który jest żywicielem pośrednim rdzy żdźbłowej, a w pobliżu sadów głogu, który może być nosicielem zarazy ogniowej.

Ewa Grzyś
Dz. SPRSiID

Źródło:

„Mała retencja na obszarach wiejskich” opracowanie Fundacji Ekologicznej „Zielona Akcja” w Legnicy